

Warszawa, dnia 7 czerwca 2019 r.

Poz. 38

**WYTYCZNE NR 5
PREZESA URZĘDU LOTNICTWA CYWILNEGO**

z dnia 6 czerwca 2019 r.

w sprawie użytkowania naziemnych urządzeń startowych wykorzystywanych do startów szybowców

Na podstawie art. 21 ust. 2 pkt 15 i 16 oraz art. 23 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2018 r. poz. 1183, 1629 i 1637 oraz z 2019 r. poz. 235 i 730) ogłasza się, co następuje:

§ 1. W celu zapewnienia bezpieczeństwa operacji lotniczych i eksploatacji szybowców w zakresie użytkowania naziemnego urządzenia startowego wykorzystywanego do startów szybowców, zaleca się stosowanie niniejszych wytycznych.

§ 2. Użyte w wytycznych skróty i definicje oznaczają:

- 1) Prezes Urzędu – Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego;
- 2) naziemne urządzenie startowe – urządzenie naziemne, wykorzystywane do wykonywania ciągów szybowców (wyciągarka) lub ściągania liny (ściągarka) w tym urządzenia zabudowane na pojazdach lub pojazdy wykorzystywane do ściągania liny;
- 3) upoważnienie – dokument potwierdzający nabyte kwalifikacje i uprawnienia do wykonywania ciągów szybowców, obsługi technicznej naziemnych urządzeń startowych, odbyte szkolenia (w przypadku instruktora), wydawany przez uprawnione ośrodki szkolenia;
- 4) uprawniony ośrodek szkolenia – organizację posiadającą zaplecze metodyczno-praktyczne z opracowanym programem szkolenia gwarantującym przeprowadzenie szkolenia spełniającego wymogi bezpieczeństwa;
- 5) ciąg – wykonanie startu szybowca przy pomocy wyciągarki;
- 6) operator – operatora wyciągarki (wyciągarkowego);
- 7) instruktor – osobę upoważnioną przez uprawniony ośrodek szkolenia do prowadzenia szkoleń teoretycznych i praktycznych dla operatorów naziemnych urządzeń startowych;
- 8) ściągarkowy – operatora urządzenia do ściągania liny lub kierowcę pojazdu wykorzystywanego do ściągania liny;
- 9) instrukcja szkolenia – instrukcję szkolenia operatorów naziemnych urządzeń startowych;
- 10) instrukcja techniczna – instrukcję techniczną naziemnych urządzeń startowych, opracowaną i dołączoną do naziemnego urządzenia startowego przez producenta.

§ 3. Zaleca się, aby ośrodki szkolenia szybowcowego przeprowadzające szkolenia startów szybowców z wykorzystaniem naziemnego urządzenia startowego, opracowały:

- 1) program szkolenia teoretycznego dla operatorów i instruktorów;
- 2) program szkolenia praktycznego dla operatorów i instruktorów;

- 3) procedurę uzyskiwania stosownych upoważnień i ich wzory;
- 4) procedurę przedłużania uprawnień operatora lub instruktora;
- 5) zasady prowadzenia odpowiedniej dokumentacji operatora.

§ 4. Zaleca się, aby wykonywanie ciągów szybowca przy pomocy naziemnego urządzenia startowego dokonywane było samodzielnie tylko przez przeszkolonego operatora posiadającego upoważnienie albo przez osoby szkolone wyłącznie pod nadzorem instruktora posiadającego upoważnienie.

§ 5. Zaleca się, aby kandydat ubiegający się o uprawnienia na operatora spełniał następujące warunki:

- 1) ukończył 18 lat;
- 2) odbył szkolenie teoretyczne i praktyczne w zakresie obsługi naziemnych urządzeń startowych, zakończone egzaminem potwierdzającym znajomość wiedzy z zakresu teorii, oraz egzaminem praktycznym z zakresu umiejętności eksploatacji i obsługi naziemnych urządzeń startowych oraz wystawieniem zaświadczenia o ukończeniu szkolenia.

§ 6. Zaleca się, aby kandydat ubiegający się o uprawnienia na instruktora spełniał następujące warunki:

- 1) ukończył 21 lat;
- 2) posiadał uprawnienia operatora przez minimum 3 lata;
- 3) wykonał co najmniej 2000 ciągów, z czego 100 w okresie ostatnich 12 miesięcy;
- 4) odbył szkolenie teoretyczne i praktyczne zakończone egzaminem potwierdzającym znajomość wiedzy z zakresu teorii, oraz praktycznym z zakresu umiejętności eksploatacji i obsługi naziemnych urządzeń startowych oraz wystawieniem zaświadczenia o ukończeniu szkolenia.

§ 7. Zaleca się, aby szkolenia teoretyczne kandydatów na operatorów lub instruktorów odbywały się według programów, których minimalna część teoretyczna powinna obejmować:

- 1) w przypadku szkolenia teoretycznego kandydatów na operatorów:
 - a) prawo i przepisy lotnicze oraz instrukcje i obowiązujące zasady wykonywania ciągów w ruchu nadlotniskowym (2h),
 - b) konstrukcje i budowę naziemnych urządzeń startowych (2h),
 - c) konstrukcje silników (2h),
 - d) ogólne wiadomości o budowie szybowca (1h),
 - e) mechanikę lotu i technikę wykonywania ciągów (2h),
 - f) kwestie dotyczące lin używanych w naziemnych urządzeniach startowych (1h),
 - g) eksploatację naziemnych urządzeń startowych oraz lin – teoria i praktyka (5h),
 - h) łączność i sygnalizację wizualną wykorzystywaną w czasie startów (1h);
- 2) w przypadku szkolenia teoretycznego kandydatów na instruktorów:
 - a) prawo i przepisy lotnicze oraz instrukcje i obowiązujące zasady wykonywania ciągów w ruchu nadlotniskowym (2h),
 - b) mechanikę lotu i technikę wykonywania ciągów (2h),
 - c) konstrukcje, budowę i eksploatację naziemnych urządzeń startowych oraz lin (3h),
 - d) eksploatację naziemnych urządzeń startowych oraz lin – teoria i praktyka (2h),
 - e) metodykę nauki ciągów (2h),
 - f) wybrane zagadnienia z dziedziny pedagogiki, psychologii oraz pierwszej pomocy (2h),
 - g) prowadzenie dokumentacji techniczno-operacyjnej (1h).

§ 8. Zaleca się, aby szkolenie praktyczne kandydatów na operatorów przeprowadzić w zakresie:

- 1) zapoznania z czynnościami przed i po dniu, w którym wykonywane były loty;

2) praktycznego wykonywania ciągów:

- a) przeprowadzając min. 50 ciągów; szkolenie przeprowadzić min. w ciągu 2 dni, z uwzględnieniem różnych warunków pogodowych i ruchowych na lotnisku,
- b) wykonać min. 10 ciągów z zakresu szkolenia w sytuacjach awaryjnych; w czasie wykonywania takich ciągów, loty mają być wykonywane przez doświadczonych instruktorów,
- c) wykonać min. 2 loty zapoznawcze z kandydatem z doświadczonym instruktorem w celu zapoznania się z charakterystyką lotu szybowca w czasie ciągu; loty takie powinny być wykonane w połowie szkolenia praktycznego;

3) praktycznej obsługi lin i podzespołów systemów bezpieczeństwa łączących linę z szybowcem;

4) praktycznej obsługi układu mechanicznego rolek i sprawdzania systemu bezpieczeństwa obcinania liny (nożyce, gilotyny itp.);

5) praktycznego posługiwania się dokumentacją operacyjno-techniczną i jej prowadzenia w tym:

- a) rejestracji liczby wykonanych ciągów,
- b) znajomości wykonywania czynności okresowych (ze szczególnym uwzględnieniem wykonywania czynności zgodnie z wytycznymi i zaleceniami producenta naziemnego urządzenia startowego i podzespołów), oraz ich udokumentowanie,
- c) zasad przedłużania upoważnienia.

§ 9. Zaleca się, aby szkolenie praktyczne kandydatów na instruktorów przeprowadzić w zakresie:

- 1) umiejętności zapoznania kandydata na operatora z czynnościami przed i po dniu, w którym wykonywane były loty;
- 2) umiejętności demonstrowania wykonywania ciągów (min. demonstracja 5 ciągów);
- 3) demonstracji obsługi lin i podzespołów systemów bezpieczeństwa łączących linę z szybowcem;
- 4) demonstracji obsługi układu mechanicznego rolek i sprawdzania systemu bezpieczeństwa obcinania liny (nożyce, gilotyny itp.);
- 5) demonstracji praktycznego posługiwania się dokumentacją operacyjno-techniczną i jej prowadzenia.

§ 10. Zaleca się, aby instruktor prowadził dokumentację szkoleniową zgodnie z zasadami określonymi w instrukcji szkolenia.

§ 11. Zaleca się, aby zasady uzyskiwania upoważnień, przedłużania ważności oraz wznawiania upoważnień były określone w instrukcji szkolenia, która ponadto powinna zawierać:

- 1) wymagania dla uzyskania upoważnienia;
- 2) zakres praktyki i minimalną liczbę wykonanych ciągów w danym czasookresie pozwalającym na przedłużenie uprawnień operatora lub instruktora;
- 3) zakres praktyki i minimalną liczbę wykonanych ciągów w celu wznowienia upoważnienia operatora lub instruktora.

§ 12. 1. Sprawność techniczna naziemnego urządzenia startowego jest utrzymywana w całości w oparciu o instrukcje techniczne producenta urządzenia.

2. Zaleca się prowadzenie ewidencji naziemnego urządzenia startowego zawierającej: liczbę ciągów, godziny pracy urządzenia lub silnika, adnotacje dotyczące powstałych niesprawności, usterek i sposobów ich usunięcia.

§ 13. Jeżeli instrukcja techniczna producenta naziemnego urządzenia startowego nie zawiera w wykazie czynności, o których mowa w pkt 1-3 oraz ogólnych zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, zaleca się, aby ośrodki szkolenia posiadające naziemne urządzenia startowe opracowały takie instrukcje uwzględniające czynności polegające na sprawdzeniu:

- 1) napełnienia i daty przydatności gaśnicy;
- 2) dostępności i zawartości apteczki pierwszej pomocy;

- 3) dostępności bezpieczników zrywkowych, materiałów i narzędzi do napraw lin;
- 4) zespołu liny wyciągarkowej pod kątem poprawności zmontowania systemu łączącego w tym wartości zastosowanych bezpieczników zrywkowych oraz występowania uszkodzeń elementów zespołu;
- 5) pierścieni zaczepowych pod kątem występowania pęknięć, przetarć lub odkształceń;
- 6) dostępności naładowanej radiostacji, ustawionej na właściwy kanał i sprawdzonej funkcjonalnie;
- 7) stanu paliwa i oleju oraz płynów eksploatacyjnych oraz na dokonaniu wpisów w dokumentacji urządzenia w zakresie liczby ciągów, godzin pracy urządzenia lub silnika, stanu paliwa i oleju itp., a także zaistniałych problemów i niesprawności.

§ 14. Dodatkowo zaleca się, aby instrukcja techniczna zawierała wykaz czynności do wykonania po zakończeniu lotów w danym dniu z uwzględnieniem czynności:

- 1) pozostawienia porządku na polu wzlotów (m.in. należy zebrać zużyte i poodcinane kawałki lin);
- 2) podłączenia ładowarki radiostacji;
- 3) uzupełnienia paliwa, oleju, płynów eksploatacyjnych itp.;
- 4) dokonania wpisów w dokumentacji urządzenia w zakresie liczby ciągów, godzin pracy urządzenia lub silnika, stanu paliwa i oleju itp., a także zaistniałych problemów i niesprawności.

§ 15. 1. Zaleca się, aby lina oraz zespół łączy lin stosowanych w naziemnych urządzeniach startowych były eksploatowane zgodnie z certyfikatem lub wytycznymi producenta.

2. Zaleca się, aby czasokresy eksploatacji lin były odnotowywane w dokumentacji technicznej. W przypadku braku wytycznych producenta ośrodek szkolenia uwzględnia i wprowadza w swojej instrukcji technicznej:

- 1) okres użytkowania lin, niezależnie od wykonanych ciągów, bądź maksymalną liczbę ciągów wykonanych na linie;
- 2) okres sprawdzania stanu technicznego lin – zaleca się nie rzadziej niż 1 raz na 500 ciągów i odnotowanie prac w dokumentacji technicznej;
- 3) okres przełożenia końców liny mniej używanej na bębnie – zaleca się, dopuszczenie takiej możliwości tylko 1 raz na linie w przypadku zaistnienia zwiększonej liczby przerwań liny;
- 4) liczbę dopuszczalnych zaplotów lub łączy liny na całej jej długości – zaleca się dopuszczenie maksymalnie 1 zaplotu na 100 mb liny;
- 5) przeprowadzenie doraźnych kontroli w przypadku podejrzeń o nieprawidłową eksploatację lin, w tym w przypadku:
 - a) przetarcia o inne urządzenia w czasie eksploatacji,
 - b) przełożenia statku powietrznego lub przejazdu innego naziemnego urządzenia startowego, po linie,
 - c) po mocnych szarpnięciach przy starcie szybowca;
- 6) w dokumentacji urządzenia liczbę ciągów, godzin pracy urządzenia lub silnika, stan paliwa i oleju, zaistniałe problemy i niesprawności.

§ 16. Wytyczne wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego

Piotr Samson